

Terveysalan opettajien kokemuksia opettajuudesta etäopetuksessa Covid-19-pandemian aikana

HENNA RYHÄNEN

TtM, sh
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede

MERVI ROOS

TtM, yliopisto-opettaja
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede

SIRKKA SARANKI-RANTAKOKKO

THM, HTT, yliopettaja
Lapin ammattikorkeakoulu
Pohjoinen hyvinvointi ja palvelut

TUULIKKI KESKITALO

KT, yliopettaja
Lapin ammattikorkeakoulu
Pohjoinen hyvinvointi ja palvelut

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata terveysalan opettajien kokemuksia opettajuudesta Covid-19-pandemian aikaisessa etäopetuksessa. Tutkimus on osa kansainvälistä tutkimushanketta. Aineisto kerättiin teemahaastattelemalla kahdeksaa, kahdessa eri ammattikorkeakoulussa työskentelevää, terveysalan opettajaa vuoden 2021 keväällä. Aineiston keruu tapahtui, kun Covid-19-pandemia oli kestänyt vuoden ja lähes kaikki opetus oli sinä aikana toteutettu etäopetuksena. Haastatteluaineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Opettajuutta Covid-19-pandemian aikaisessa etäopetuksessa kuvaivat uuden tilanteen haltuun ottaminen, opettajan työn uudelleen organisointi, herkistyminen opiskelijoiden tukemiselle ja opettajien työssä jaksamista edistävien keinojen löytäminen. Tuloksia voidaan hyödyntää etäopetuksen kehittä-

EMILIA VALKEEJÄRVI

TtM
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede

YVONNE HILLI

TtT, professori
Nord University
Faculty of Nursing and Health Sciences

MEERI KOIVULA

TtT, dosentti, yliopistonlehtori
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede

ABSTRACT

Being a teacher experienced by health care teachers in distance learning during Covid-19 pandemic

*Henna Ryhänen, MNSc.
Mervi Roos, MNSc., University instructor
Sirkka Saranki-Rantakokko, Ph.D.,
Principal lecturer
Tuulikki Keskitalo, Ph.D., Principal lecturer
Emilia Valkeejärvi, MNSc.
Yvonne Hilli, Ph.D., Professor
Meeri Koivula, Ph.D., Adjunct professor*

The purpose of the study was to describe the experiences of being a teacher in distance learning during the Covid-19 pandemic when all education was distance. The research is part of an international research project. The material was collected through a thematic interview with eight health care teachers working in two different polytechnics in spring 2021. The data collection started after the Covid-19 pandemic had lasted one year and during that almost all teaching had carried out as distance learning. The interview data were analyzed by inductive content analysis. Being a teacher during the Covid-19 pandem-

Saapunut 27.04.2022

Hyväksytty julkaistavaksi 17.03.2023

misessä, opettajakoulutuksessa, ammatillisessa täydennyskoulutuksessa ja oppilaitosten henkilöstöjohtamisessa.

Avainsanat: Opettajuus, terveysala, ammattikorkeakoulut, etäopetus, pandemiat, kvalitatiivinen tutkimus

ic was characterized by taking over a new situation, reorganizing a teachers' work, sensitization to support students, and finding ways to enhance teachers coping at work. The results can be used in developing distance learning, in teacher education, in-service training, and personnel management of educational institutions.

Keywords: Being a teacher, health sector, university of applied sciences, distance learning, pandemics, qualitative research

Mitä tutkimusaiheesta jo tiedetään?

- Digitaalisten sovellutusten käyttäminen etäopetuksessa edellyttää opettajilta digitaalisen pedagogiikan osaamista ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä.
- Covid-19-pandemian aikana terveysalan opettajat ovat tukeneet opiskelijoita ja ottaneet käyttöön yhteisöllisen oppimisen menetelmiä etäopetuksessa.
- Opiskelijoiden oppimiseen etäopinnoissa vaikuttavat sekä opettajan että opiskelijan digitaaliset taidot.

Mitä uutta tietoa artikkeli tuo?

- Pandemian aikaisessa etäopetuksessa terveysalan opettajuudessa korostuivat oman työn uudelleen organisoiminen, opiskelijoiden ohjaustarpeiden herkkä tunnistaminen ja omasta jaksamisesta huolehtiminen.
- Pandemian aikaisessa etäopetuksessa opettajien työ määrä lisääntyi, kun suunnittelutyö, lisääntynyt opiskelijaohjaus, opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen ja kokoukset veivät tavanomaista enemmän aikaa.
- Opettajien jaksamista vuoden kestäneen etäopetuksen aikana auttoivat sopeutuminen tilanteeseen, työyhteisön tuki, vapaa-ajasta huolehtiminen ja toimivien työskentelyntapojen järjestäminen kotiin.

Mikä merkitys tutkimuksella on hoitotyölle, hoitotyön koulutukselle ja johtamiselle?

- Tuloksia voidaan hyödyntää etäopetuksen kehittämisessä, opettajakoulutuksessa, opettajien ammatillisessa täydennyskoulutuksessa ja oppilaitosten henkilöstöjohtamisessa.
- Opettajien siirtymässä täysin etäopetukseen pandemiatilanteissa, oppilaitoksilla on suuri vastuu opettajien digitaalisen osaamisen varmistamisesta, täydennyskoulutuksen järjestämisestä ja opettajien hyvinvoinnin tukemisesta.
- Henkilöstöjohtamisessa voidaan varautua vastaaviin pandemiatilanteisiin, joissa kaikki opetus tapahtuu etäopetuksena, opettajat kuormittuvat ja opiskelijoiden tuen tarve on suuri.

Johdanto

Covid-19-pandemian puhkeaminen maaliskuussa 2020 on vaikuttanut maailmanlaajuisesti paitsi väestön terveyteen ja terveydenhuoltojärjestelmään, myös terveysalan koulutukseen (Myrick & Pepin, 2020). Covid-19-pandemian aiheuttamat muutokset terveysalan koulutuksessa ovat asettaneet kyseenalaisiksi monet aikaisemmat toimintata-

vat ja luoneet mahdollisuuksia uusien toimintamallien syntymiselle (Jowsey ym., 2020; Williamson ym., 2021). Terveysalan koulutus, joka on perinteisesti toteutettu lähiopetuksena, on siirtynyt verkkoympäristöön Covid-19-pandemian myötä (Barton ym., 2020). Terveysalan opettajat ovat digitaalisten etäyhteyksien välityksellä opettaneet ja ohjanneet opiskelijoita ja opiskelijaryhmiä. Sekä opettajien että opiskelijoiden

kokemuksen mukaan etäopiskelu pandemian aikana on ollut joustavaa, antoisaa, mutta myös vaativaa. (Sanderson ym., 2020.) Pandemian aikainen etäopetus on tarjonnut ainutlaatuisen mahdollisuuden sekä opettajille että opiskelijoille oppia digitaalisten työkalujen käyttöä (Barton ym., 2020; Camacho, 2020). Etäopetuksen tiedetään olevan tehokas tapa opettaa (Matthias ym., 2019), mutta se vaatii uudenlaista pedagogiikkaa ja oppimisprosessin hallintaa verkkoympäristössä (Sinacori, 2020). Opettajat arvostavat etäopetuksen joustavuutta, itsenäisyyttä ja vapautta (Mastel-Smith ym., 2015). Covid-19-pandemian aikana etäopetusjaksot ovat olleet poikkeuksellisen pitkiä ja erityistilanteeseen on liittynyt monia opettajuuteen vaikuttavia tekijöitä, joista tarvitaan tietoa.

Tutkimuksen lähtökohdat

Terveysalan opettajuus on laaja-alainen käsite, johon sisältyvät muun muassa opettajan työhön kuuluvat moninaiset tehtävät ja roolit, joissa opettaja toimii työssään, sekä opettajalta edellytetty osaaminen ja ammatillinen kasvu sekä opettajan työhyvinvointi ja suhde työyhteisöön (Holopainen ym., 2007). Terveysalan opettajien kokemaa opettajuutta voidaan kuvata dynaamisena prosessina, johon vaikuttavat muutokset organisaatiossa, terveydenhuollon työyhteisöjen toimintakulttuuri, opettajan ammatillinen itsetunto, opettajan osaaminen, opettajan suhde opiskelijoihin ja näkemys ammatin tulevaisuudesta (Holopainen ym., 2008). Ammatillista opettajuutta ohjaavat myös vallitsevat oppimiskäsitykset, opiskelijoiden oppimisedellytykset, kouluuyhteisön kulttuuri ja monialainen ammatillinen yhteistyö (Koski-Heikkinen, 2014). *Opettajuudella* tarkoitetaan tässä tutkimuksessa terveysalan opettajien subjektiivista kokemusta opettajana toimimisesta (Holopainen ym., 2007) Covid-19-pandemiasta johtuneen pitkäkestoisesta etäopetuksen aikana. *Etäopetuksella* tarkoitetaan digitaalis-

ten sovellusten tai teknologian avulla toteutettua opetusta (Gazza, 2017; Delva ym., 2019; Sinacori, 2020). Sosiaali- ja terveysalan opettajat suhtautuvat toisaalta myönteisesti, mutta myös huolestuneesti, digitaalisen teknologian käyttöön opetuksessa (Ryhtä ym., 2020). Sekä uran alussa olevat että kokeneet terveysalan opettajat kokevat tarvitsevansa jatkuvasti osaamisen päivittämistä digitaalisesta pedagogiikasta (Nokelainen ym., 2019; Vauhkonen ym., 2020). Koska etäopetuksessa pedagogiikka on erilaista ja vaatii uudenlaista suunnittelua ja digitaalisen teknologian osaamista (Ryhtä ym., 2020; Noza Margallo ym., 2021), sen toteutuksessa tarvitaan varsinkin aluksi enemmän aikaa kuin luokkaopetuksessa (Mastel-Smith ym., 2015; Gazza, 2017). Opettajat ovat kokeneet, että Covid-19-pandemian aikana tehokas viestintä, kollegiaalisuus ja yhteistyö ovat auttaneet heitä kehittämään toimivia etäopetuksen menetelmiä (Mariani ym., 2020). He ovat tukeneet opiskelijoiden roolin muutosta passiivisista tiedon vastaanottajista aktiivisiksi oppijoiksi, ja opettajien tarjoamalla tuella on ollut ratkaiseva merkitys opiskelijoiden opintomenestykseen (Haslam, 2021).

Covid-19-pandemian aiheuttama etäopetukseen siirtyminen on edellyttänyt opiskelijoilta enemmän itseohjautuvuutta ja suuremman vastuun ottamista osaamistavoitteiden saavuttamisesta (Langedård ym., 2021). Opiskelijoiden menestyminen etäopinnoissa on riippunut sekä opettajien taidoista toteuttaa etäopetusta että opiskelijoiden taidoista ottaa sitä vastaan (Haslam, 2021). Kaksi kolmasosaa opiskelijoista on pitänyt lähiopetusta parempana kuin etäopetusta ja opiskelijat ovat kokeneet, että opettajien rajallinen etäopetusmenetelmien hallinta on haitannut etäopetuksen toteuttamista (Langedård ym., 2021). Sairaanhoidajaopiskelijoiden on todettu kokevan hyvin yleisesti stressiä etäopetuksessa pandemian aikana ja stressin olevan yhteydessä vähäisempään tyytyväisyyteen etäopetusta kohtaan ja heikompiin oppimistuloksiin (Oducado & Estoque, 2021).

Etäopiskelun on todettu sopivan perheellisten ja työssäkäyvien opiskelijoiden elämäntilanteeseen sen tuoman vapauden vuoksi, kuitenkin vuorovaikutuksen väheneminen opettajan kanssa on heikentänyt opiskelijoiden sitoutumista ja opiskelutytyväisyyttä. Yhteisöllinen oppiminen etäopinnoissa on syventänyt opiskelijoiden oppimista, taitojen kehittymistä, tiedon rakentamista ja soveltamista. (Haslam, 2021.) Opiskelijat ovat kokeneet opiskelumotivaationsa heikentyneen pandemian aikana ja opiskelijatovereiden kanssa tapahtuva kasvokkainen vuorovaikutus on koettu tärkeänä opiskelumotivaation säilymiselle (Langegård ym., 2021).

Yhteenvetona voidaan todeta, että etäopetusta terveysalan koulutuksessa on tutkittu paljon. Covid-19-pandemian aikana opettajien työskentelyolosuhteet ja opiskelijoiden oppimisympäristöt muuttuivat voimakkaasti ja pitkäaikaisesti, kun maaliskuussa 2020 korkeakoulut siirtyivät täysin etäopetukseen. Terveysalan opetusta Covid-19-pandemian aikana on jonkin verran tutkittu sekä opettajien (Mariani ym., 2020; Haslam, 2021; Christensen ym., 2022) että opiskelijoiden näkökulmasta (Dutta ym., 2021; Langegård ym., 2021; Kim ym., 2022). Koska sekä terveysalan koulutuksessa (Lahtinen ym., 2014; Kajander-Unkuri ym., 2020), terveysalan opettajien koulutuksessa (Mikkonen ym., 2018; Immonen ym., 2022) että Covid-19-pandemian rajoitustoimissa on kansainvälisiä eroja, terveysalan opettajuutta pandemian aikaisessa etäopetuksessa on tarpeellista tutkia myös Suomessa, jossa kyseisestä aiheesta ei tiettävästi ole tehty tieteellistä empiiristä tutkimusta.

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata terveysalan opettajien kokemuksia opettajuudesta etäopetuksessa Covid-19-pandemian aikana. Tutkimuskysymys oli: ”Mitä opettajuus oli etäopetuksessa Covid-19-pandemian aikana?”

Aineisto ja menetelmät

Aineiston keruu ja osallistujat

Tutkimus on osa kansainvälistä ”Being a teacher during the Covid-19 pandemic”-hanketta, jossa yhdeksän korkeakoulua Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Virosta yhdessä tutkivat opettajuutta pandemian aikana keräämällä haastatteluaineistoja kustakin maasta. Tämä tutkimus perustuu vain Suomesta kerättyyn osa-aineistoon. Aineisto kerättiin helmi-maaliskuussa 2021 teemahaastattelemalla kahdeksaa suomalaista terveysalan opettajaa. Opettajat työskentelivät kahdessa eri ammattikorkeakoulussa, jotka sijaitsivat eri puolilla Suomea. Molemmissa ammattikorkeakouluissa tutkimuksen yhdyshenkilöt pyysivät tutkimukseen opettajia, jotka tiedettiin hyviksi tiedonantajiksi, jotka opettivat terveysalan eri ammatteja ja joiden työkokemuksen määrä vaihteli. Pyyntö osallistua haastattelututkimukseen kohdistettiin yhdyshenkilöjen kautta yhdeksälle opettajalle, joista yksi kieltäytyi osallistumasta. Yhdyshenkilö lähetti opettajille sähköpostin liitteenä tutkimustiedotteen ja osallistumispyynnön tutkimukseen. Tutkimustiedotteessa kerrottiin, että haastatteluja käytetään tieteelliseen tutkimukseen ja henkilötietoja käsitellään erillään aineistosta luotamuksellisesti tietosuojalain (2018/1050) ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR 2016/679) mukaisesti. Tutkimukseen halukkaat opettajat vastasivat yhdyshenkilölle sähköpostilla. Haastattelu aika sovittiin sähköpostilla jokaisen haastateltavan kanssa. Neljä haastattelijaa oli mukana tutkimustee-
mojen ja apukysymysten määrittelyssä ja kaksi heistä suoritti haastattelut toisessa ammattikorkeakoulussa ja toiset kaksi toisessa. Kaikki haastattelut tehtiin yhden teema-
haastatteluun perehtyneen haastattelijan toimesta samojen haastattelukysymysten avulla. Haastattelut toteutettiin videokonferenssisovelluksen avulla ja haastateltavien luvalla nauhoitettiin. Kun haastattelut kirjoitettiin tekstiksi, aineistoa kertyi 129 sivua (font-

ti 12, riviväli 1,5). Haastatteluteemana oli: Opettajuus Covid-19-pandemian aikana. Haastateltavien työkokemus opettajana vaihteli 1,5 vuodesta 19 vuoteen. Haastateltavina oli sekä terveystieteiden maistereita että terveystieteiden tohtoreita, jotka opettivat tulevia sairaanhoitajia, terveydenhoitajia, kätilöitä ja ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoita.

Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin käyttäen induktiivista sisällönanalyysia. Nauhoitetut haastattelut kirjoitettiin tekstiksi sanasta sanaan. Aineistoon tutustuttiin lukemalla aineistoa useita kertoja mikä auttoi kokonaiskuvan hahmottamisessa. Aineistosta poimittiin tutkimuskysymykseen vastaavia ilmaisuja, jotka pelkistettiin säilyttäen oleellinen sisältö. Pelkistyksiä kertyi 1053. Aineisto osoitautui hyvin saturoituneeksi. Samaa tarkoitavia pelkistyksiä yhdisteltiin sisältönsä mukaisesti alaluokiksi, joille annettiin sisällön kattava käsitteellinen nimi. Aineiston luokittelua jatkettiin, kunnes kaikille pelkistyksille löydettiin alaluokka, johon ne luontevasti sopivat. Analyysia jatkettiin kokoamalla alaluokkia laajemmiksi asiakokonaisuuksiksi, joista abstrahoiden muodostettiin yläluokat. Luokat nimettiin niiden sisältämien pelkistysten perusteella vastaamaan tutkimuskysymykseen. (Elo ym., 2014.) Analyysin teki ensimmäinen kirjoittaja ja kaksi ko-

kenutta tutkijaa arvioi säännöllisesti analyysia ja ehdotti muutoksia ja käsikirjoitusvaiheessa koko tutkimusryhmä kommentoi analyysia ja tuloksia. Taulukossa 1 kuvataan esimerkki analyysin etenemisestä.

Tutkimustulokset

Terveysalan opettajuus Covid-19-pandemian aikana oli uuden tilanteen haltuun ottamista, opettajan työn uudelleen organisoimista, herkistymistä opiskelijoiden tukemiseen sekä opettajien työssäjaksamista edistävien keinojen löytämistä (Taulukko 2).

Uuden tilanteen haltuun ottamista

Uuden tilanteen haltuun ottaminen tarcoitti opettajien sujuvaa siirtymistä etäopetukseen, etäopetusvälineiden opettelua ja opettajan mukautumista uuteen tilanteeseen. *Sujuva siirtyminen etäopetukseen* tapahtui, kun opettajat reagoivat nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen ja ottivat toisiinsa yhteyttä opiskelijoiden kysellessä etäopetukseen siirtymisestä. Pandemiaan liittyvien rajoitustoimien vuoksi työskentely ammattikorkeakouluilla loppui maaliskuussa 2020 ja etäopetukseen siirryttiin varsin nopealla aikataululla. Alun järkytyksen jälkeen opettajista tuntui, että etäopetus tulee toimimaan hyvin.

Taulukko 1. Esimerkki analyysista

Alkuperäisilmaisu	Pelkistykset	Alaluokka	Yläluokka
"Mutta sitten se jatkoelämä, kun sitten alkoi selkiintyä ainakin itsellä, että kyllä tässä pitää jotenkin miettiä tätä opetusta eri tavoin, että väki ei jaksa esimerkiksi istua ruudun äärellä koko päivää jotain luentoja kuuntelemassa. Että mitenkä elävoittää sitä elämää."	Etäopetuksen jatkuessa kävi selväksi, että opetusta on mietittävä eri tavalla. Etäopetuksessa opiskelijat eivät jaksa istua ruudun äärellä kuuntelemassa luentoja koko päivää.	Pedagogiikan sopeuttamista	Opettajan työn uudelleen organisoimista
	Etäopetuksen jatkuessa kävi selväksi, että opetusta on elävöitettävä.		

Taulukko 2. Terveysalan opettajuus Covid-19-pandemian aikaisessa etäopetuksessa

Alaluokka	Yläluokka
Sujuvaa siirtymistä etäopetukseen	Uuden tilanteen haltuun ottamista
Etäopetusvälineiden opettelua	
Opettajan mukautumista uuteen tilanteeseen	
Pedagogiikan sopeuttamista	Opettajan työn uudelleen organisointia
Opiskelijoiden ohjauksen mukauttamista	
Opetusjärjestelyiden joustavaa muuttamista	
Hanketyötä ja innovointia etäyhteyksien välityksellä	
Työajan venymistä	
Kommunikointia mustan ruudun kanssa	Herkistymistä opiskelijoiden tukemiselle
Opiskelijoiden avuntarpeen havaitsemista	
Lisääntyneestä työn kuormituksesta selviytymistä	Opettajien työssäjaksamista edistävien keinojen löytämistä
Tilanteeseen sopeutumista	
Vapaa-ajasta huolehtimista	
Työyhteisöltä tuen saamista etäkokouksissa	
Toimivien puitteiden järjestämistä	

”Kun tuli tää korona ja rajoitustoimet melko nopealla aikataululla, et mekin jouduttiin tosi nopeasti reagoimaan, alle viikossa näihin uusiin kursseihin, mitä siinä alkoi” (Haastattelu 8).

Verkko-opetusta oli järjestetty monimuotoryhmille jo ennen pandemiaa, ja valmiudet verkko-opetuksen järjestämiseen olivat olemassa. Merkittävä muutos pandemian myötä oli opettamisen siirtyminen opettajien kodeissa tapahtuvaksi. Sovellukset, joilla oltiin yhteydessä opiskelijoihin, otettiin käyttöön viikossa. Osa opettajista oli käyttänyt Teams- ja Zoom-sovelluksia kansainvälisten hankkeiden yhteydessä, mutta osalle opettajista ne olivat vieraita.

Etäopetusvälineiden opetteluun ammattikorkeakoulut tarjosivat opettajille etäkoulutusta. Koulutuksissa opeteltiin, miten opiskelijoita voi aktivoida erilaisilla alustoilla. Koulutukset nauhoitettiin ja lisäksi oli tarjolla myös henkilökohtaista ohjausta sitä tarvitseville. Opettajat kokivat, että etäkoulutustilaisuudet olivat erinomainen tuki pandemian alussa, ja että he saivat riittävästi koulutusta

digitaalisten etätövälineiden käyttöön. Ennen ensimmäisiä omia etäluentoja opettajat kokeilivat yhdessä, miten videokonferenssisovellukset Teams ja Zoom toimivat, sillä oli pelottavaa ja vierasta alkaa pitämään luentoja etäyhteyksien välityksellä. Myös tenttejä ja seminaareja alettiin järjestää etänä ja niistä tuli arkipäivää pandemian myötä.

”No jos mä nyt aattelen ihan sitä opettajuutta, että mitä pandemia toi tullessaan, niin joku Teams tai Zoom, ni eihän ne juuri oo ollut käytös meillä. Elikkä ihan nää tämmöset digitaaliset väylät ja kanavat, mitä pitkin ollaan yhteydessä opiskelijoihin, ni ne tuli vaubdilla, ne tuli viikossa tosi vahvaan ja voimakkaaseen käyttöön. Nopeat käyttökoulutukset niihin ja sitten hyppäys siihen suohon, veteen, mereen, mikä se on, tiiätkö, laineille ja kylmään päähän, sinne veteen. Ja siitä tavallaan se lähti, se uusi arki” (Haastattelu 6).

Opettajan mukautuminen uuteen tilanteeseen ilmeni opettajien kokemuksena siitä, että opettamisen välineet ja menetelmät

vaihtuivat mutta opettajuuden ydin pysyi samana. Etäopetuksessa korostuivat opettajan vuorovaikutustaidot ja opiskelijoiden tukeminen. Opettajan perustehtävät, kuten substanssin opettaminen, opiskelijoiden ohjaaminen ja opettajatutorina toimiminen eivät muuttuneet, mutta niiden toteutus piti suunnitella uudelleen. Opettajien työntehtävien painotus ja ajankäyttö muuttuivat siten, että kokouksiin, opiskelijoiden ohjaukseen ja tukemiseen kului enemmän aikaa. Kuitenkin työn tarkoitus oli edelleen kouluttaa opiskelijoista hyviä, terveen itsevarmoja ammattilaisia. Uusista haasteista selviytymisen myötä opettajien usko omaan opettajuuteen lisääntyi pandemian aikana.

”No ainakin se, että pystyy mukautumaan aika äkkiä erilaisuuteen, että semmonen muutoksen sietokyky on kyllä kehittynyt tämän myötä ja usko siihen omaan opettajuuteen ja niihin ratkaisuihin mitä on tehty” (Haastattelu 2).

Opettajan työn uudelleen organisointi

Opettajan työn uudelleen organisointia kuvasivat pedagogiikan sopeuttaminen, opiskelijoiden ohjauksen mukauttaminen, opetusjärjestelyiden joustava muuttaminen, hanketyö ja innovointi etäyhteyksien välityksellä sekä työajan venyminen. *Pedagogiikan sopeuttamista* tapahtui, kun oivallettiin uusia pedagogisia ratkaisuja. Pandemian alussa opetus siirrettiin verkkoon samanlaisena kuin lähiopetuksessa, mutta pian kävi selväksi, että opetusta oli suunniteltava uudella tavalla. Opettajien opiskelijoilta saaman palautteen perusteella verkossa opiskeleminen oli raskasta ja keskittyminen monen tunnin etäluentoon oli hankalaa. Opettajien kokemuksen mukaan opiskelijat eivät etäopetuksessa pystyneet keskittymään ja omaksumaan opetusta samalla tavalla kuin lähiopetuksessa. Opettajat arvelivat opiskelijoiden oppimistulosten heikkenevän, jos he

eivät olleet aktiivisia ja henkisesti läsnä etäopetuksessa. Tällöin opettajat joutuivat tavallista enemmän palauttamaan kirjallisia tehtäviä korjattaviksi ja opiskelijat saivat aiempaa huonompia arvosanoja. Perinteinen opettajalähtöinen opetus ei opettajien kokemusten mukaan toiminut hyvin etäopetuksessa. Toisaalta opettajat olisivat halunneet luennoida luokassa, koska se tuntui itselle parhaiten sopivalta tavalta opettaa.

”Mutta se vaikuttaa kyllä, että moni avaa sen Zoomin päälle ja on tunnilla, mutta ei ne varmaan kaikki siellä välttämättä ihan kuuntele. Ja moni sanoo, että on ehkä hankalaa ja raskasta keskittyä, jos on vaikka neljä tuntia, niin ei ne kaikki oo siellä välttämättä koko aikaa aktiivisesti läsnä” (Haastattelu 4).

Pandemian aikana opettajien piti sopeuttaa pedagogiikkaa, jotta he voivat tukea paremmin erilaisia oppijoita. Opettamisessa haluttiin innostaa opiskelijoita itse hankkimaan lisää tietoa opiskeltavasta asiasta. Opettajat perehtyivät opiskelijoiden osallistamiseen, aktivointiin ja ryhmädynamiikan verkkomerkituksiin. Aikaisempi perehtyminen digipedagogisiin ratkaisuihin antoi rohkeutta ja valmiutta tarttua uusiin opetusmenetelmiin. Etäopetusta elävöitettiin ja hyödynnettiin digitaalisten sovellusten osallistavia työkaluja, jotta opiskelijat saatiin osallistumaan opetukseen ja vuorovaikutukseen toistensa kanssa.

Opiskelijoiden ohjauksen mukauttaminen vastasi opiskelijoiden selkeään tuen tarpeen lisääntymiseen pandemian aikana. Etenkin sellaiset opiskelijat, joilla oli ennestään vaikeuksia saada opintojaan eteneväksi, tarvitsivat enemmän henkilökohtaista ohjausta. Opiskelijat tarvitsivat opettajien apua opintojen suunnitteluun harjoittelujen peruuntuessa. Opettajat järjestivät lisää henkilökohtaisen opiskeluohjelman ohjausta ja tutortunteja, kun opiskelijoilla oli opintoihin tai elämäntilanteeseen liittyvää keskustelutarvetta. Opiskelijoiden onnistunut oh-

jaaminen etäyhteyksien välityksellä toi ilon ja onnistumisen kokemuksia opettajille.

”Et se musta oli yks tärkeä, jos aatelaan viime kevättä, niin oli se ohjauksen ja tuen määrä... Mutta sihen kuitenkin pystyttiin koululta vastaanamaan opiskelijoille. Ja saatiin niitä korvaavia opintojaksoja niitten harjoitteluitten tilalle ja näin, että aika monilla oli hirveä bätä siihen valmistumiseen liittyen, että mitä tehdään” (Haastattelu 2).

Opetusjärjestelyiden joustava muuttaminen sisälsi pandemian aikana opintojen aikataulujen muuttamista ja korvaavien opintojen järjestämistä. Opettajat ottivat opiskelijoita verkkokursseille ja tarjosivat seuraavan syksyn opintoja jo keväällä, jotta opiskelijoilla oli korvaavia opintoja peruuntuneiden harjoitteluiden tilalle. Opintojen suorittamisjärjestystä muutettiin, jotta kenenkään valmistuminen ei viivästynyt pandemian vuoksi.

Pandemian alkuvaiheessa keväällä 2020 opettajat siirsivät kädentaitojen harjoittelut ja simulaatiot myöhempään ajankohtaan. Simulaatioita korvattiin myös kirjallisilla tehtävillä. Syyslukukaudella 2020 opetuksessa siirryttiin ns. hybridiopetukseen, jossa osa opiskelijoista oli luokassa paikalla ja osa verkkovälitteisesti. Hybridimallissa luentojen pitäminen oli hankalaa, koska osa opiskelijoista seurasi opetusta kotona, ja opettajan huomio keskittyi joko kotona tai luokassa oleviin opiskelijoihin toisten jäädessä vähemmälle huomiolle. Hybridimallissa erityisesti kotona olevien opiskelijoiden aktiivointi koettiin haastavana. Syyslukukaudella 2020 kädentaitojen opetusta ja simulaatioita järjestettiin oppilaitoksella pienryhmissä. Sairaana tai karanteenissa olevien opiskelijoiden osallistuminen opetukseen mahdollistettiin etäyhteyksien välityksellä. Koontumisrajoituksista johtuvat entistä pienemmät ja runsaammat opetusryhmät pakottivat opettajat järjestämään opetusta myös iltaisin. Opiskelijoiden tapaaminen lähiopetuksessa koettiin innostavana.

Hanketyö ja innovointi etäyhteyksien välityksellä saivat aikaan positiivisia asioina, sillä ne avasivat uusia valtakunnallisia ja kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia. Kansainvälisten hankkeiden puitteissa järjestettiin eri maiden opiskelijoille etäopetusta ja pienryhmätyöskentelyä. Opettajat arvioivat, että ilman pandemiaa opettajat eivät olisi rohkaistuneet osallistumaan kansainväliseen etäopetushankkeeseen, eikä etäyhteyksien hyödyntämisessä olisi päästy yhtä hyvään lopputulokseen.

Opettajien *työaika venyi*, kun työpäivät pidentyivät, ruoka- ja kahvitauot lyhenivät ja työtä tehtiin viikonloppuisin. Vaikka opetuksen määrä pysyi samana, suunnittelutyön määrä kaksinkertaistui pandemian myötä. Opettajien päivät täyttyivät etäkokouksilla ja toisinaan yritettiin osallistua useisiin etäkokouksiin samanaikaisesti, vaikka se tiedettiin tehottomaksi. Kotona työskennellessä ei pidetty taukoja, vaan kahvit ja ruuat haettiin tietokoneen ääreen ja jatkettiin töitä myöhäiseen iltaan. Ryhmän tuen puuttuminen opiskelijoilta lisäsi opettajien työmäärää, sillä pandemian myötä kaikki kysymykset, jotka opiskelijat selvittivät ennen keskenään, kohdistuivat nyt opettajalle. Töitä kasautui vielä enemmän kuin aikaisemmin, joten töitä täytyi tehdä entistä enemmän iltaisin ja viikonloppuisin.

Herkistymistä opiskelijoiden tukemiseen

Herkistyminen opiskelijoiden tukemiseen kuvaa opettajien kokemusta opiskelijoiden avuntarpeen havaitsemisesta ja toisaalta avuntarpeen havaitsemista haittaavaa kommunikointia tietokoneen mustan ruudun kanssa. Opettajat kokivat *kommunikoidan mustan ruudun kanssa*, koska opiskelijat eivät yleensä laittaneet kameraa päälle etäopetuksen aikana. Mustalle näytölle puhuminen tuntui turhautavalta, koska opiskelijoilta ei saanut välitöntä palautetta, kun kaikki ilmeisiin perustuva vuorovaikutus puuttui. Pienen opiskelijaryhmän kanssa

opettajat tutustuivat ensimmäisen tunnin aikana, mutta sadan opiskelijan ryhmät jäivät kasvottomiksi. Videoyhteyden päällä pitäminen oli opettajien mielestä edellytys keskustelun syntymiselle.

”Mutta ehkä sitte se, kun et sää nää niitä ihmisten ilmeitä, niin se on oma juttunsa kun non-verbaalin vastakäiun huomioiminen on aika mahdotonta verrattuna siihen kun olet luokkabuoneessa ja sä näät sen porukan” (Haastattelu 1).

Opiskelijoiden avuntarpeen havaitseminen perustui opiskelijoiden hyvinvoinnin tarkkailemiseen. Pandemian alussa opiskelijoiden tilanne näyttäytyi opettajille sujavana. Etäopetuksen jatkuminen vuoden ajan heikensi opiskelijoiden jaksamista ja aiheutti tehtävien kasautumista. Opettajat havaitsivat opiskelijoissa väsymystä, ahdistusta, masennusta, voimattomuutta ja yksinäisyyttä. Opettajien kokemusten mukaan erityisesti opiskelijoiden yksinäisyys ja mielenterveysongelmat voivat vaikeuttaa vastuunottamista omista opinnoista. Opiskelijoilla oli taloudellisia huolia ja huolia myös oman ammattitaidon kehittymisestä sekä valmistumisesta. Myös koronavirukselle altistumiset harjoitteluissa ja sairastumiset aiheuttivat huolta ja murhetta opiskelijoille. Kun opiskelijat olivat pimennetyn ruudun takana, eivätkä näyttäneet kasvojaan, varhainen puuttuminen ja avuntarpeen huomaaminen oli vaikeaa. Normaaliassa luokkaopetuksessa opiskelijasta näki melko helposti, jos tämä oli surullinen tai masentunut, mutta etäopetuksessa opettajat kokivat opiskelijoiden ongelmien tunnistamisen hyvin vaikeana. Toisaalta pandemian aikana opiskelijoiden oli helpompi ottaa yhteyttä opettajiin etäyhteyksien välityksellä, ja opiskelijat ottivatkin yhteyttä myös vaikeissa asioissa. Pandemian aikana opiskelijoiden yksinäisyyden huomiointi ja heidän aito kohtaamisensa ja opiskeluhuvinvoinnistaan huolehtiminen oli tärkeää opettajille.

”Ni mä aattelen, et jos sä oot tosi yksinäinen, uupunut, abdistunut, masentunut, niin mä aattelen, et moni opiskelija on ongelmissa. Ja millä ne sit sieltä pystytään bongaamaan, ni se onkin sitte baastava homma” (Haastattelu 6).

Opettajien työssäjaksamista edistävien keinojen löytämistä

Työssäjaksamista edistävien keinojen löytäminen tarkoitti opettajille lisääntyneestä työn kuormituksesta selviytymistä, tilanteeseen sopeutumista, vapaa-ajasta huolehtimista, työyhteisöltä saatua tukea etäkokouksissa sekä toimivien puitteiden järjestämistä. Kun siirryttiin etäopetukseen, joka tapahtui opettajien kodeissa, vuorovaikutus työyhteisöön ja vapaamuotoiset keskustelut toteutuivat vain etäyhteyksin. *Lisääntyneestä työn kuormituksesta* selviytyminen vaihteli paljon opettajien kesken, se oli joillekin hyvinkin vaikeaa ja toisille helpompaa. Kuormittavuutta lisäsivät runsas opiskelijoiden tukeminen ja työn ennakoimattomuus. Etätyöpäivät olivat pitkiä, tauot lyhyitä ja vuorovaikutus vähäistä. Etätyöpäivän jälkeen opettajat kokivat antaneensa kaikkensa. Pitkään jatkuneessa etätyössä opettajat huomasivat kadottaneensa positiivisuutensa ja muuttuneensa ärtyisiksi.

”Mä koen, et varsinkin niin kun sanoin, niin tää työmäärä on lisääntynyt huomattavasti, niin varmaan semmonen, että kun venyy jatkuvasti ne päivät paljon pidemmiksi” (Haastattelu 8).

Tilanteeseen sopeutuminen ilmeni etäopetuksen muuttumisena osaksi normaalia arkea. Opettajat kokivat, että etäopetus lakasi hyvin nopeasti tuntumasta erityiseltä. Oppilaitoksen varhainen päätös etäopetuksen jatkumisesta lukukausi kerrallaan helpotti ennakoitua ja opettajien kuormitusta. Etätyö avasi myös uusia mahdollisuuksia ja vauhditti vuoden aikana otettua digiloikkaa,

joka olisi tapahtunut monimuoto-opetuksen osalta joka tapauksessa lähivuosina.

Kotonaan työskennellessään opettajien täytyi huolehtia vapaa-ajastaan ja työstä irrottautumisesta; laittaa tietokone kiinni ja lähteä viettämään vapaa-aikaa. *Vapaa-ajasta huolehtiminen* ei ollut helppoa, sillä opettajien työt liukuivat huomaamatta ilta-ajalle. Työhyvinvointi ja kokemus työn hallinnasta vaikuttivat opettajien työssäjaksamiseen. Jaksamisen kannalta oli tärkeää irrottautua työtehtävistä. Siinä auttoivat perhe, luonnossa liikkuminen ja muu liikunta. Koska kaikki työ pandemian aikana tehtiin tietokoneella, opettajat yrittivät vähentää ruutu-aikaa vapaahetkinään.

Työyhteisön tuki etäkokouksissa edisti opettajien työssäjaksamista. Ammattikorkeakoulut järjestivät virtuaalisia aamukahvikouksia korvatakseen sosiaalisten kontaktien puutetta. Kuulumistenvaihto aamukahvikouksissa ja etäkokousten alussa oli merkittävä voimavara pandemian aikana. Kollegoiden keskinäinen tuki auttoi selviytymään ja opettajat jakoivat kokemuksia ja hyväksi havaittuja käytänteitä. Kollegoiden sosiaalinen tuki käytännön asioissa oli tärkeää. Sekä työyhteisö että lähiesihenkilö auttoivat selviytymään pandemian aikana.

Opettajat *järjestivät* kotiinsa *toimivat puitteet* hankkimalla rauhallisen työtilan, parempia työtuoleja ergonomian parantamiseksi sekä toimivampia mikrofoneja, jotta etäopetus oli sujuvaa kotoa käsin. Toimiva nettiyhteys ja tietokone olivat tärkeitä työn sujumisen kannalta sekä kotona että mökillä.

Pohdinta

Tulosten tarkastelu

Tutkimus tuotti kuvailevaa tietoa opettajuudesta Covid-19-pandemian aikaisen etäopetuksen ajalta suomalaisten terveysalan opettajien kokemana. Vaikka pandemian alussa opettajilla oli paljon uutta opeteltavaa, kääntyivät alun hankaluudet pääosin

onnistumisen kokemuksi ja näyttivät vahvistavan opettajuutta.

Tutkimuksen tulosten perusteella suomalaiset terveysalan opettajat selvisivät hyvin etäopetukseen siirtymisestä, sillä opettajilla oli digipedagogiikan taitoja ja ammattikorkeakoulut tarjosivat nopealla aikataululla etäkoulutusta digitaalisten opetusvälineiden käyttöön. Covid-19-pandemian alussa opettajat ottivat nopeasti haltuun uusia etäopetuksessa tarvittavia sovelluksia ja muokkasivat opetuksensa etäopetukseen soveltuvaiksi. He muuttivat pedagogista lähestymistapaa opiskelijalähtöisemmäksi, jotta se vastasi opiskelijoiden tarpeita. Pratan ym. (2020) mukaan Covid-19-pandemian alussa brasilialaisten hoitotyön opettajien oli muokattava opetusta vastaamaan muuttuneita tarpeita, mikä vastaa tämän tutkimuksen tuloksia. Christensenin ym. (2022) tulokset poikkeavat tässä tutkimuksessa saaduista, sillä siinä haastatellut opettajat kokivat menettäneensä opettajan identiteettinsä pandemian aikaisessa etäopetuksessa, koska luokkahuone ja nonverbaali vuorovaikutus puuttuivat ja opettajien motivaatio ja työtyytyväisyys vähenivät. Erot tuloksissa saattavat liittyä siihen, että suomalaisille opettajille oli kertynyt kokemusta etäopetuksesta ja digitaalisen pedagogiikan osaamista jo ennen pandemiaa (Vauhkonen ym., 2020; Ryhtä ym., 2020). Toisaalta myös tässä aineistossa tuli esiin, että opettajat kokivat oman opettajuutensa kärsivän etäopetuksessa ja kaipasivat luokkaopetusta, mikä saattaa myös olla yhteydessä opettajien digipedagogiikan osaamiseen (Ryhtä ym., 2020).

Covid-19-pandemian aikana opettajat muuttivat etäopetustaan aktiivista ja reflektiivista oppimista edistäväksi, mikä on samansuuntainen tulos kuin aiemmissa tutkimuksissa (Mariani ym., 2020; Haslam, 2021). Tässä tutkimuksessa opettajilla oli ristiriitaisia näkemyksiä opiskelijoiden itseohjautuvan opiskelun merkityksestä, sillä se nähtiin toisaalta välttämättömänä korkeakouluopiskelussa, mutta toisaalta opiskelijoita liikaa ra-

sittavana ja tehottomana. Myös opiskelijoiden on Covid-19-pandemian aikaisissa tutkimuksissa todettu pitävän enemmän etäluennoista, kuin itsenäisestä opiskelusta (Langegård ym., 2021) ja opiskelijoiden mielestä pelkkä itsenäisten tehtävien antaminen ei ole ollut laadukasta opetusta (Dutta ym., 2021). Itseohjautuvan oppisen ja tyytyväisyyden etäopetukseen pandemian aikana on todettu olevan yhteydessä sairaanhoitajaopiskelijoiden tietokoneen käyttötaitoihin ja kykyyn etsiä tietoa internetistä (Kim ym., 2022).

Opettajat olivat hyvin joustavia muuttaessaan opetusjärjestelyjä nopeasti ja huolehtien opetuksen laadusta, mikä on samansuuntainen tulos kuin Noza Margallo ym. (2021) ovat saaneet. Terveysalan opettajien luovuus, joustavuus ja halu kokeilla uusia opetusmenetelmiä ja käyttää resurssejaan opiskelijoiden hyväksi varmisti opiskelijoiden opintojen keskeytyksettömän jatkumisen, kuten myös Oermann (2021) on todennut.

Suomalaisten terveystalon opettajien kokemuksen mukaan opiskelijoiden tuentarve lisääntyi pandemian aikana, ja opettajat olivat vahvasti sitoutuneita opiskelijoiden tukemiseen ja ohjaamiseen. Etäopetuksessa opettajat eivät nähneet opiskelijoiden ilmeitä ja eleitä, mikä vaikeutti opiskelijoiden avuntarpeen havaitsemista. Etäopetuksen aikana opettajat kaipasivat normaalia vuorovaikutusta luokassa, mikä olisi antanut heille tietoa opiskelijoiden innostuksesta, väsymyksestä tai avuntarpeesta. Myös yhdysvaltalaiset hoitotyön opettajat kokivat, että pandemian aikana etäopetuksessa opiskelijoiden tulkitseminen oli vaikeampaa (Malone ym., 2021). Tanskalaisessa tutkimuksessa opettajat kokivat etäopetuksen muuttaneen opetusympäristöä ja heikentäneen vuorovaikutusta ja palautteen saantia opiskelijoilta (Christensen ym., 2022).

Opettajien kuvaamassa työn kuormituksesta selviytymisessä vuoden kestäneen etäopetuksen aikana oli eroja; oli hyvinvoivia opettajia ja työtaakan alla väsyneitä opettajia. Jaksamista edistävien keinojen löytämi-

nen oli opettajille ajoittain vaikeaa, sillä kaikki työ pandemian aikana tapahtui kotona. Toisaalta myös pitkän aikaa jatkunut normaalia suurempi työmäärä, johti opettajien väsymykseen. Myös ennen pandemiaa tehdyissä tutkimuksissa opettajat ovat kokeneet, että etäopetuksessa tarvitaan enemmän aikaa kuin luokkaopetuksessa (Mastel-Smith ym., 2015; Gazza, 2017). Pandemian aikaisessa etäopetuksessa opettajia kuormittivat myös opiskelijoiden tukeminen opiskeluhuolissa, mielenterveysongelmissa ja yleisessä jaksamisessa.

Opettajat kokivat oman osaamisen, työyhteisön tuen ja kotiin järjestettyjen toimivien puitteiden vaikuttavan positiivisesti omaan jaksamiseen. Wiklund Gustin ym. (2020) mukaan jo ennen pandemiaa ruotsalaisten hoitotyön opettajien kokemukseen työssäjaksamisesta vaikuttivat yhteenkuuluvuuden tunne ja kokemusten jakamisen mahdollisuus. Pandemian aikana sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus työyhteisössä perustuivat yksinomaan digitaaliseen teknologiaan, joka kavensi vuorovaikusta merkittävästi, mutta siitä huolimatta työyhteisö, esihenkilö ja näiltä saatu tuki olivat avainasemassa opettajien jaksamisen kannalta.

Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019). Kansainväliselle tutkimushankkeelle pyydettiin eettinen ennakoarviointi Norjasta, koska kansainvälistä hanketta johdettiin sieltä (Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research, Referenssi numero: 501217). Opettajat antoivat tietoon perustuvan suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta sähköpostilla. Haastattelut nauhoitettiin opettajien luvalla. Aineisto ei sisällä opettajien ensisijaisia tunnistetietoja ja taustiedot säilytetään erillään aineistosta. Tutkittavien anonymiteetti ja luottamuksellisuus turvattiin koko tutkimusprosessin ajan. Tekstimuotoista ai-

neistoa säilytetään salasanalla suojattuna vilpivalvelussa tutkimusryhmän käyttöä varten 10 vuoden ajan. Ääninauhat on tuhottu literoinnin jälkeen.

Aineisto oli hyvin saturoitunut. Siitä tuli ilmi haastateltavien monenlaisia kokemuksia opettajuudesta vuoden kestäneen Covid-19-pandemian aikaisessa etäopetuksessa. Haastateltavat edustivat melko monipuolisesti suomalaisia terveysalan opettajia, sillä he työskentelivät kahdessa eri ammattikorkeakoulussa, joista toinen sijaitsi eteläisessä Suomessa ja toinen pohjoisessa. Neljän eri haastateltajan käyttäminen teemahaastattelujen toteutuksessa on saattanut vaikuttaa aineistoon, sillä haastateltajilla oli keskenään erilaisia persoonallisia tapoja esittää kysymyksiä. Jos haastateltavia olisi ollut enemmän kuin kahdeksan ja useammasta oppilaitoksesta, se lisäisi tulosten siirrettävyyttä (Elo ym., 2014; Korstjens & Moser, 2018). Toisaalta saadut tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmissa ulkomaisissa tutkimuksissa, mikä lisää tulosten uskottavuutta. Pandemian aikana oli alueellisia eroja viranomaisten määräämissä rajoituksissa ja oppilaitosten toimintatavoissa ja sillä saattaa olla vaikutusta eri maissa tehtyjen tutkimusten tulosten vertailtavuuteen. Tässä tutkimuksessa aineisto kuvaa tilannetta, jossa pandemian aikainen etäopetus opettajien kodeissa on kestänyt vuoden. Normaalisti etäopetus on yksi opetuksen toteutustapa ja sen rinnalla on lähiopetusta ja ohjausta terveydenhuollon käytännössä. Tämän aineiston avulla saadaan tietoa nimenomaan pitkään jatkuneen etäopetuksen kokemuksesta erityistilanteessa, jossa oppilaitoksille ei saanut mennä ja kaikki vuorovaikutus opettajien kesken, opiskelijoiden kesken ja opettajien ja opiskelijoiden kesken tapahtui vain digitaalisten sovellutusten avulla. Haastateltavat opettivat sairaanhoitajia, kättilöitä ja terveydenhoitajia, joten terveysalan eri ammattien opettajat olivat melko hyvin aineistossa edustettuina. Haastateltavat tuottivat rikkaan aineiston, joka vahvisti tutki-

muksen luotettavuutta, jota myös aineistonäytteillä tuetaan.

Analyysiprosessissa aineiston luokittelua jatkettiin niin kauan, että luokkien sisällöissä ei ollut päällekkäisyyksiä ja oltiin tyytyväisiä luokkien abstrahointiin. Tutkimusryhmä teki yhteistyötä ja jatkuvasti arvioi luokittelun loogisuutta, yhtenevyyttä aineiston kanssa ja uskottavuutta. (Elo ym., 2014.)

Johtopäätökset

Tutkimus tuotti aiempaa kansainvälistä tutkimusta vahvistavaa ja uutta tietoa opettajuudesta pitkäkestoisessa etäopetuksessa Covid-19-pandemian aikana suomalaisten terveysalan opettajien kokemana. Opettajuus Covid-19-pandemian aikaisessa etäopetuksessa edellytti monipuolista sopeutumista ja opetuksen ja ohjauksen nopeaa muokkaamista opiskelijoiden tarpeita vastaavaksi. Opettajat sitoutuivat opiskelijoiden tukemiseen ja joustavasti muuttivat opetusjärjestelyjä, kun havaitsivat opiskelijoiden suuren tuen tarpeen.

Opettajat kokivat etäopetuksessa opettajuutensa vahvistuneen, kun pandemian alkuvaiheen haasteista selvittiin. Toisaalta luokkaopetusta kaivattiin ja etäopetus koettiin itselle huonosti sopivaksi. Opettajien työmäärä lisääntyi, kun suunnittelutyö, opiskelijaohjaus ja kokoukset veivät tavallista enemmän aikaa ja pitkään jatkuttuaan työmäärän lisääntymisellä oli hyvinvointia vähentävä vaikutus, mutta opettajat löysivät tapoja omasta jaksamisesta huolehtimiseen.

VASTUUALUEET

Tutkimuksen suunnittelu: HR, SS-R, TK, YH, MK Aineistonkeruu: HR, EV, SS-R, TK Aineiston analysointi: HR, MK, MR Käsikirjoituksen kirjoittaminen: MK, MR Käsikirjoituksen kommentointi: MR, HR, SS-R, TK, YH

LÄHTEET

- Barton, A. J., Murray, T. A., & Spurlock, D.R. (2020). An Open Letter to Members of the Nursing Education Community. *Journal of Nursing Education*, 59(4), 183.
- Camacho, ACLF. (2020). Remote teaching in times of the COVID-19 pandemic: new experiences and challenges. *Online Brazilian Journal of Nursing*, 19(4), 1–4.
- Christensen, M. K., Schmidt Nielsen, K.-J., & O’Neil, L. D. (2022). Embodied teacher identity: a qualitative study on practical sense as a basic pedagogical condition in times of Covid-19. *Advances in Health Sciences Education*, 27, 577–603. <https://doi.org/10.1007/s10459-022-10102-0>
- Delva, S., Nkimbeng, M., Chow, S., Renda, S., Han, H.-R., & D’Aoust, R. (2019). Views of regulatory authorities on standards to assure quality in online nursing education. *Nursing Outlook*, 67(6), 747–759.
- Dutta, S., Ambwani, S., Lal, H., Ram, K., Mishra, G., Kumar, T., & Varthya, S. B. (2021). The satisfaction level of undergraduate medical and nursing students regarding distant preclinical and clinical teaching amidst COVID-19 across India. *Advances in Medical Education and Practice*, 12, 113–122.
- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *SAGE Open*, 4(1), 1–10.
- EU:n yleinen tietosuoja-asetus GDBR 2016/679. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex:32016R0679>
- Gazza, E.A. (2017). The Experience of Teaching Online in Nursing Education. *The Journal of Nursing Education*, 56(6), 343–349.
- Haslam, M. B. (2021). What might COVID-19 have taught us about the delivery of Nurse Education, in a post-COVID-19 world? *Nurse Education Today* 97, 104707. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104707>
- Holopainen, A., Hakulinen-Viitanen, T., Tossavainen, K. (2007). Nurse teacherhood: Systematic descriptive review and content analysis. *International Journal of Nursing Studies*, 44, 611–623.
- Holopainen, A., Tossavainen, K., Kärnä-Lin, E. (2008). Substantive theory on commitment to nurse teacherhood. *Nurse Education Today*, 28, 485–493.
- Immonen, K., Tuomikoski, A.-M., Kääriäinen, M., Oikarinen, A., Holopainen, A., Kuivila, H., Männistö, M., Mattila, O., Vesterinen, S., Päättälö, K., Koivunen, K., Ylimäki, S., & Mikkonen, K. (2022). Evidence-based healthcare competence of social and healthcare educators: A systematic review of mixed methods. *Nurse Education Today*, 108, 105190.
- Jowsey, T., Foster, G., Cooper-Ioelu, P., & Jacobs, S. (2020). Blended learning via distance in pre-registration nursing education: A scoping review. *Nurse Education in Practice*, 44, 102775. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2020.102775>
- Kajander-Unkuri, S., Koskinen, S., Brugnolli, A., Cerezuola Torre, M.A., Elonen, I., Kiele, V., Lehwaldt, D., Löyttyniemi, E., Nemcová, J., de Oliveira, C., Palese, A., Rui, M., Salminen, L., Šateková, L., Stubner, J., Sveindóttir, H., Visiers-Jiménez, L., & Leino-Kilpi, H. (2020). The level of competence of graduating nursing students in 10 European countries - Comparison between countries. *Nursing Open*, 8(3), 1048–1062.
- Kim, S., Jeong, S.H., Kim, H.S., Jeong, Y. (2022). Academic success of Online Learning in Undergraduate Nursing Education Programmes in the Covid-19 Pandemic Era. *Journal of Professional Nursing*, 38, 6–16.
- Korstjens, I., & Moser, A. (2018). Series: Practical guidance to qualitative research. Part 4: Trustworthiness and publishing. *European Journal of General Practice*, 24(1), 120–124.
- Koski-Heikkinen, A. (2014). Ammatillisen opettajan identiteetti ja auktoriteetti: ammatilliset opettajat ja opiskelijat ideaalia ammatillista opettajuutta etsimässä. *Acta Electronica Universitatis Lappeenrantaensis* 138. Väitöskirja, Lapin yliopisto, Rovaniemi.
- Lahtinen, P., Leino-Kilpi, H., & Salminen, L. (2014). Nursing education in the European higher education area- Variations in implementation. *Nurse Education Today*, 34(6), 1040–1047.
- Längegård, U., Kiani, K., Nielsen, S.J., & Svensson, P. (2021). Nursing students’ experiences of a pedagogical transition from campus learning to distance learning using digital tools. *BMC Nursing*, 20(23), 1–10.
- Malone, M., John, E., & Ridgeway, P. (2021). Rapid Deployment of a Virtual Nurse Residency Program; Virtually No Idea Where to Start. *Journal for Nurses in Professional Development*, 37(2), 87–92.
- Mariani, B., Havens, D.S., & Metz, S. (2020). A College of Nursing’s Upward Spiral During a Global Pandemic. *The Journal of Nursing Education*, 59(12), 675–682.
- Mastel-Smith, B., Post, J., & Lake, P. (2015). Online teaching: “are you there, and do you care?”. *The Journal of Nursing Education*, 54(3), 145–151.
- Matthias, A. D., Gazza, E.A., & Triplett, A. (2019). Preparing Future Nurse Educators to Teach in the Online Environment. *Journal of Nursing Education*, 58(8), 488–491.
- Mikkonen, K., Ojala, T., Sjögren, T., Piirainen, A., Koskinen, C., Koskinen, M., Koivula, M., Sormunen, M., Saaranen, T., Salminen, L., Koskimäki, M., Ruotsalainen, H., Lähtenmäki, M.-L., Wallin, O., Mäki-Hakola, H., & Kääriäinen, M. (2018). Competence areas of health science teachers – A systematic review of quantitative studies. *Nurse Education Today*, 70, 77–86.
- Myrick, F., & Pepin, J. I. (2020). Quality Nursing Education in Unprecedented Times— Teaching and Learning for the Unexpected. *Quality Advancement in Nursing Education - Avancées En Formation Infirmière*, 6(1), 1–2.
- Nokelainen, A., Kuivanen, A., Koskimäki, M., Lähtenmäki, M.-L., Mäki-Hakola, H., Wallin, O., Sjögren, T., Mikkonen, K., Kääriäinen, M., Koskinen, C., Saaranen, T., Sormunen, M., Salminen, L., & Koivula, M. (2019). Täydennyskoulutustarpeet ja täydennyskoulutuksen merkitys uransa alussa olevien sosiaali-, terveys- ja kuntoutusalan ammattikorkeakouluopettajien osaamiselle. *Hotitiede*, 31(4), 231–245.
- Noza Margallo, D., Billner-Garcia, R., & Bradley, K. (2021). The Show Must Go On: Using Technology for Rapid Onboarding and Orientation During COVID-19 and Beyond. *Journal of Continuing Education in Nursing*, 52(3), 115–117.

- Oducado, R., & Estoque, H. (2021). Online Learning in Nursing Education During the COVID-19 Pandemic: Stress, Satisfaction, and Academic Performance. *Journal of Nursing Practice*, 4(2):143-153. <https://doi.org/10.30994/jnp.v4i2.128>
- Oermann, M.H. (2021). COVID-19 Disruptions to clinical education: Nurse educators rise to the challenges. *Nurse Educator*, 46(1), 1.
- Prata, J. A., Mello, A. S., Costa E. S., & Faria, M. G. A. (2020). Pedagogical mediations for non-formal nursing teaching during the COVID-19 pandemic. *Revista Brasileira De Enfermagem*, 73, e20200499.
- Ryhtä, I., Elonen, I., Saaranen, T., Sormunen, M., Mikkonen, K., Kääriäinen, M., Koskinen, C., Koskinen, M., Koivula, M., Koskimäki, M., Lähteenmäki, M-L., Wallin, O., Sjögren, T., & Salminen, L. (2020). Social and health care educators' perception of competence in digital pedagogy: A qualitative descriptive study. *Nurse Education Today*, 92, 104521. doi: 10.1016/j.nedt.2020.104521
- Sanderson, C. D., Cox, K. & Disch, J. (2020). Virtual Nursing, Virtual Learning. *Nurse Leader*, 18(2), 142–146.
- Sinacori, B. C. (2020). How nurse educators perceive the transition from the traditional classroom to the online environment: A qualitative inquiry. *Nursing Education Perspectives*, 41(1), 16–19.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). Ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. toim. Kohonen I., Kuula-Luumi, A., & Spoo S. K. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. PDF-julkaisu. <https://tenk.fi> Viitattu 23.4.2022.
- Vauhkonen, A., Saaranen, T., Pajari, J., Salminen, L., Koskinen, C., Koskinen, M., Koivula, M., Lähteenmäki, M-L., Sjögren, T., Korpi, H., Ryhtä, I., Mikkonen, K., Kääriäinen, M., & Sormunen, M. (2020). Sosiaali-, terveys ja kuntoutusalan opettajien digitaalinen osaaminen. *Hoitotiede*, 32(3), 204–217.
- Wiklund Gustin, L., Fredriksson, L., & Rakovshik, S.G. (2020). Nursing teachers' experiences of the process of recovery while participating in a group programme for reducing work-related stress: A qualitative content analysis. *Nurse Education in Practice*, 48, 102870.
- Williamson, K.M., Ninger, J., Dolan, S., Everett, T., & Joseph-Kemplin, M. (2021). Opportunities in chaos: Leveraging innovation to create a new reality in nursing education. *Nursing Administration Quarterly*, 45(2), 159–168.

Henna Ryhänen, TtM, Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede, 33014 Tampere, henna.ryhanen@gmail.com

Mervi Roos, TtM, yliopisto-opettaja, Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede, 33014 Tampere, mervi.roos@tuni.fi

Sirkka Saranki-Rantakokko, THM, HTT, yliopettaja, Lapin ammattikorkeakoulu, Jokiväylä 11, 96300 Rovaniemi, sirkka.saranki-rantakokko@lapinamk.fi

Tuulikki Keskitalo, KT, yliopettaja, Lapin ammattikorkeakoulu, Jokiväylä 11, 96300 Rovaniemi, tuulikki.keskitalo@lapinamk.fi

Emilia Valkeejärvi, TtM, Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede, 33014 Tampere, emiliakaroliinak@gmail.com

Yvonne Hilli, TrT, professori, Nord University, Faculty of Nursing and Health Sciences, Bodø, Norja, yvonne.hilli@nord.no

Meeri Koivula, TtT, dosentti, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Hoitotiede, 33014 Tampere, meeri.koivula@tuni.fi